

DEN GODE ANBRINGELSE

Pilotprojekt med involvering af tidligere beboers
syn på opholdet

Erfaringer og perspektiver om kvalitet fra Lundekollektivet

Delrapport til PROJEKT' DEN GODE ANBRINGELSE – Pilotprojekt med involvering af tidligere beboers syn på opholdet
1. udgave 2018

Udarbejdet af Lundekollektivet & LOS – Landsorganisationen for sociale tilbud

Projektkonsulent Julie Falentin

juliefalentin@gmail.com

Projektleder Martin Madsen

mm@los.dk

Projektet er udviklet med særlige bidrag fra Michael Christensen

Lundekollektivet
Holløselundvej 23-25,
3210 Vejby
Telefon 48 70 78 99

LOS – Landsorganisationen for sociale tilbud
Blekinge Boulevard 2.
2630 Taastrup
Telefon 70 23 34 00

Projektet er finansieret med støtte fra Fonden PRO:



INDHOLD

INDLEDNING	3
OM PROJEKTET	3
PROJEKTETS STATUS	5
UNDERSØGELSENS FORELØBIGE FUND	5
At gøre den unge aktiv i egen behandling	5
Hjemlige omgivelser	6
Tæt samarbejde med forældre og pårørende	7
Supervision, dialog og refleksion	7
UNDERSØGELSENS FUND I FORHOLD TIL ANDEN FORSKNING	8
KONKLUDERENDE PERSPEKTIVER	9
LITTERATUR	10

INDLEDNING

Projektet er et praksisnært pilotprojekt, der blandt andet involverer tidligere beboers syn på egen anbringelse. Projektets ambition er at identificere og sætte fokus på, hvad kvalitet er for en størrelse i arbejdet med udsatte børn og unge. I en lang periode har kvalitet været synonym med konkrete metoder og indsatser, der kan beskrives og effektmåles overfor bestemte målgrupper. Målet er:

- *At afdække, hvad der udgør et kvalitetsophold – set fra tidligere beboers optik.*
- *At identificere forskellige aktørers (institutionens, de pårørendes og samarbejdspartneres) opfattelser af, hvad kvalitet i anbringelser er.*
- *At udvikle et inspirationsmateriale til brug for andre institutioner.*

Definitionen af kvalitet har således været præget af rationelle og tekniske løsningsmodeller, hvor dette projekt har ambitioner om at lade det sociale felts praksis blive bedre og dybere beskrevet end blot at omhandle konkrete metoder og indsatser.

OM PROJEKTET

Projektet trækker til dels på forskningsrelateret viden i spørgsmålet om, hvad der defineres som kvalitet og positive resultater, hvor det understreges, at skolegang og uddannelse har afgørende betydning for det videre forløb efter anbringelse (Vinnerljung m.fl. 2005). Endvidere viser forskning, at det har en betydning, at barnet eller den unge oparbejder evnen til at skabe sociale netværk, som de kan tage med ind i voksenlivet. Sociale netværk bryder med isolationen og kan fungere som støtte i vanskelige situationer eller hårde tider (Mølholt m.fl. 2012). I den henseende er relationen med forældre/pårørende også yderst vigtig at have afklaret, hvilket forskningen også peger på (Mølholt m.fl. 2012, Yen m.fl. 2009,). Projektet fokuserer på disse elementer, men går til opgaven med en ambition om at blive 'forbløffet' (Hastrup 1992) og dermed opdage 'nye' dynamikker og faktorer, der også kan have betydning samtidigt med, at projektet er bevidst om tidligere forskning og praksiserfaring (se eksempelvis KL & LOS (2000)).

At vurdere kvalitet kan være en vanskelig opgave og derfor fokuserer projektet på kvalitet på to måder:

- 1) Den kvalitativt orienterede og individbestemte kvalitet såsom eksempelvis at forstå, hvad 'et godt voksenliv' er, eller hvad det vil sige at være en aktiv medborger (Delanty 2000,2002,2003, Kaaber 2005, Lister 2007, Gallagher & Gallagher 2008, Warming 2011). Her er det de tidligere og nuværende anbragtes og pårørendes opfattelser og definitioner af hvad det 'gode voksenliv' er, der er centralt for projektet.
- 2) Den 'objektive' kvalitet. Om end der kan være individuelle opfattelser af hvad et 'godt voksenliv' eller en aktiv medborger er, så ligger der implicit en overordnet forventning til anbringelser generelt, der i grove træk handler om at de unge får kapacitet til at kunne gebærde sig i det omkringliggende samfund, hvilket den gode anbringelse bør kunne udgøre fundamentet for.

Projektet vil derved undersøge, hvad de tidligere anbragte definere som det 'gode voksenliv' men også om de tidligere anbragte mener, at Lundekollektivet har haft positiv betydning i forhold til om de; *har afsluttet folkeskolens afgangsprøve, har færdiggjort eller er i gang med en ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse, er beskæftiget på arbejdsmarkedet, har et stabilt netværk og eller er i egen bolig.*

Projektet undersøger ovenstående igennem fire faser.

Fase 1 – Lundekollektivets vurdering af kvalitet

Fra november 2017 og henover foråret 2018 identificerede projektet flere gennemgående temaer, der vurderes som særligt centrale for Lundekollektivets kvalitet. Disse er blevet undersøgt gennem observationer af praksis, hvor der er blevet observeret flere episoder fra det pædagogiske og terapeutiske arbejde, hvorefter der er foretaget opfølgende interview med beboere og personale. Dette har ført til en række temaer, der har skabt et fundament for projektet, der undersøges nærmere ved interview med samarbejdspartnere, pårørende og tidligere beboere.

Fase 2 - Samarbejdspartnere og pårørendes syn på kvalitet

Efter afslutning af fase 1 er der fundament for at skabe meningsfulde interviewguides til at interviewe pårørende til nuværende beboere og samarbejdspartnere både tidligere og nuværende. Samarbejdspartnerne dækker primært over supervisorere, sagsbehandler og samarbejde med skoler. Interviewene blev gennemført i sommeren 2018.

Fase 3 – Tidligere beboers vurdering af kvalitet

Projektet fokuserer i efteråret 2018 på at interviewe tidligere beboere (ca. 20 stk.). De tidligere beboere kan have haft deres gang i Lundekollektivet for op til 15 år tilbage, hvortil det er muligt at vurdere deres livssituation op mod anbringelsen i Lundekollektivet. Fase tre afsluttes med et interview med Lundekollektivets ledelse, hvor der gives perspektiver på undersøgelsens fund. Herved får projektet indikationer på, hvilke beslutningsprocesser, der har lagt til grund for de forskellige udtryk for kvalitet, samt en refleksion over om der er opstået eller udviklet elementer af Lundekollektivets kvalitet, som ikke er et resultat af bevidste ledelsesmæssige tiltag, men opstået af andre initiativer.

Fase 4 – Kvalitet generelt

Sidste fase fokuserer på projektets fund, der vil bestå af 2 workshops (afholdt i Østdanmark og Vestdanmark), hvor sammenlagt 10-12 institutioner diskuterer de særlige elementer, der vurderes som udslagsgivende for at der er kvalitet i anbringelserne og at beboerne udvikler sig positivt, som blev identificeret i projektets første tre faser. Intentionen er, at de 10-12 institutioner inviteres til workshops, hvor det materiale, der er blevet udviklet på baggrund af observationer og interview kvalificeres af praksis. Herved sikres det, at indsigternes overførbarhed til lignende institutioner er kvalificerede og der kan screenes for eventuelle lokalt forankrede succeser, der på den ene side ser lovende ud, men ved et nærmere blik ikke umiddelbart kan overføres til andre opholdssteders praksis.

Projektet har et bevidst fokus på kvalitet og ressourcer, hvilket betyder at projektet søger at identificere de mekanismer, der er med til at udgøre et kvalitetsophold. Dette betyder naturligvis ikke, at Lundekollektivet er perfekt afstemt i alle forhold, og at der ikke kan identificeres perspektiver, hvor kvaliteten kan forbedres. Om end projektet ikke har fokus på disse områder, er der gennem det allerede gennemførte analysearbejde blevet identificeret perspektiver, der potentielt *kan* være problematiske i forhold til at sikre kvalitet. Øjensynligt vil der komme flere af sådanne

erkendelser ved den videre indsamling af empiri og det videre analysearbejde. Disse perspektiver vil blive behandlet i projektets endelige rapport i et særskilt afsnit.

PROJEKTETS STATUS

Delrapporten her vil samle op på de to første faser, og giver et indblik i de begyndende pointer, som efter gennemførelse af det samlede empiriske materiale skal udgøre en del af projektets konklusioner. I hver af de to delanalyser identificeres interessante og vigtige pointer om, hvordan kvalitetsarbejde udføres af Lundekollektivet, og hvordan det vurderes af de nuværende beboere, de tidligere pårørende og samarbejdspartnerne.

Delrapporten tager udgangspunkt i den gennemførte undersøgelsesaktivitet, som består af:

35 observationsnotater fra den daglige praksis fra Lundekollektivet
5 interview med nuværende beboere i Lundekollektivet
6 interview med tidligere pårørende
4 interview med samarbejdspartnerne
2 observationer af personalemøder/intern kursusdag
1 gruppeinterview med to af Lundekollektivets personaler
1 gruppeinterview med Lundekollektivets ledelse og bestyrelse.

UNDERSØGELSENS FORELØBIGE FUND

Ved observationerne fra praksis, interviewene med beboere, de pårørende og samarbejdspartnerne står det klart, hvordan Lundekollektivets arbejde og kvalitet er noget, der handler om at kunne tage udgangspunkt i den enkelte unge samtidigt med, at man bevarer en tydelige og fast struktur. På den ene side er der klare forventninger til, hvordan man som ung agerer i huset med planer om faste aktiviteter, rengøring, madlavning og fastlagt lektielæsning. Samtidigt italesætter både unge i Lundekollektivet og tidligere pårørende, at Lundekollektivet har en evne til at skræddersy forløb, der matcher den unges behov, selvom disse kan være meget forskellige fra ung til ung.

Undersøgelsen har indtil videre identificeret fire temaer, som vurderes at have en særlig betydning for det kvalitetsarbejde, der udføres i Lundekollektivet.

- *At gøre den unge aktiv i egen behandling*
- *Hjemlige omgivelser*
- *Tæt kontakt med forældre og pårørende*
- *Supervision, dialog og refleksion*

Disse fire temaer er på en eller anden måde med til at muliggøre en klar struktur med klare forventninger, og er samtidig med til at de unge føler sig som medstyrende og medbestemmende i forhold til egen behandling. I det næste afsnit kan man læse nærmere om de fire temaer, der giver et indblik i Lundekollektivets arbejde, og som kan bruges som inspiration og til refleksion over arbejdet, der udføres på opholdssteder og andre sociale tilbud.

At gøre den unge aktiv i egen behandling

Det vurderes særligt positivt ved Lundekollektivets arbejde, at der bruges energi på at forstå de unges bekymringer vedr. det som hæmmer dem i at deltage i eksempelvis skole eller sociale

sammenhænge, og at Lundekollektivet tager disse bekymringer seriøst. Disse bekymringer bliver således genstanden for behandlingsarbejdet, hvor den unge 'i sit eget tempo' arbejder med at håndtere det som føles utrygt. Lundekollektivets leder Frank Falentin Sørensen forklarer i relation til dette at Lundekollektivets tilgang til behandlingen af den enkelte unge kan formuleres på følgende måde; først at møde og derefter at nøde. At møde refererer til Kierkegaards forståelse af hjælpekunst:

"At man, når det i sandhed skal lykkes at føre et menneske hen til et bestemt sted, først og fremmest må passe på at finde ham der, hvor han er, og begynde der. Dette er hemmeligheden ved al hjælpekunst. Enhver der ikke kan det, han er selv en indbildning, når han mener at kunne hjælpe en anden. For i sandhed at kunne hjælpe en anden må jeg forstå mere end han – men dog vel først og fremmest forstå det, han forstår. Når jeg ikke gør det, så hjælper min mereforståen ham slet ikke" (Kierkegaard, 1859).

Det andet, det med at nøde, handler om at Lundekollektivet har som opgave, i en eller anden forstand, at "flytte" den unge, ofte fra nogle fastlåste, trygge og dog plagsomme- begrænsende positioner til nye og mere udviklingsfaseliterende positioner. Dette kan beskrives som en forførelsesproces, der for at den skal lykkedes er nødt til at foregå i en atmosfære af tryghed. Denne tryghed etableres bl.a. ved at det, som det beskrives, foregår i den unges eget tempo. En hver forcering vil øge utrygheden, som hvis den bliver for høj vil forhindre processen.

Lundekollektivets medarbejdere italesætter bl.a. dette ved at de tilrettelægger den unges behandlingsforløb ud fra 'Zonen for nærmeste udvikling' (Vygotsky 1978), og at der er fokus på at guide den unge ud i situationer, der skaber succeser frem for fiaskoer. Denne forståelse for de unges problemer, sammenholdt med et fokus på at lade de unge være aktive i deres egen behandling, tyder på at der opstår en art partnerskab mellem de unge og personalet i Lundekollektivet, hvor man som personale er opmærksom på, hvordan man tilgår beboeren. Fire ud af de fem interviewede beboere italesætter at personalet er forstående og opmærksomme på deres behov og generelt skaber en god stemning.

Eksempelvis beskriver en af de nuværende beboere, at personalet er gode til at rammesætte behandlingsarbejdet, så det passer til den enkelte. Personligt har beboeren svært ved at gå i samtalerapi med Lundekollektivets interne psykologer, da beboeren har svært ved at indgå i en terapikontekst, hvor man taler om fortrolige, svære og intime emner, for så efterfølgende at indgå i hverdagsliggende aktiviteter med samme person. Samtidigt registrer beboeren, at andre unge nyder godt af at psykologerne både har samtaler på det meget personlige niveau, og er en del af den 'almindelige' dagligdag.

De unge føler sig således hørt i deres behov i forhold til behandlingen og kan aktivt tage stilling til, hvordan behandlingen tilrettelægges.

Hjemlige omgivelser

I alle interviewene med de unge der bor i Lundekollektivet fremhæves Lundekollektivets hjemlige omgivelser, som gør det hyggeligt og rart at være der. I et af interviewene har den unge bidt mærke i at en af naboerne til Lundekollektivet ikke vidste, at det var et opholdssted til trods for, at naboen havde boet ved siden af Lundekollektivet i syv år. Den unge fortæller historien som et eksempel på, at Lundekollektivet føles og ses som et hjem. I et af interviewene med en af de pårørende italesættes det også, at hendes datter havde lagt stor vægt på ordet kollektiv, og at man bor i Lundekollektivet

sammen med andre, som man får et forhold til, plus man får et ansvar for 'hjemmet' og må indgå i hjemmets strukturer og rutiner. Mange elementer vedrørende det at skabe hjemlige omgivelser adresseres jævnligt i både interviewene med de unge og de tidligere pårørende. Nogle af disse elementer omhandler en bevidst holdning til stedets fysiske faciliteter og de aktiviteter, der igangsættes i Lundekollektivet, såsom:

- Husdyr som hunde og heste, der er med til at skabe en følelse af tryghed og genkendelighed.
- Lundekollektivets størrelse. Det er et hjem og ikke en institution, hvilket er afspejlet ved indretningen af Lundekollektivet, der er udformet som et hjem.
- Valg af personbiler frem for 'institutionsbusser'.
- Traditioner og aktiviteter, der samler og skaber fællesskab blandt unge og personale.

Tæt samarbejde med forældre og pårørende

Ved observationerne af det daglige arbejde ses et fokus på at inddrage de pårørende i overvejelserne vedrørende det behandlingsmæssige arbejde med de unge. I de interview vi har foretaget med de pårørende, beskriver flere af dem, at Lundekollektivet interesserer sig for deres børn, og at de er nysgerrige på, hvordan de skabe udvikling for de unge med udgangspunkt i den unges konkrete problemer. Hertil bliver de pårørende holdt opdateret, og inddraget i behandling, i det omfang de unge ønsker det.

En pårørende italesætter positivt at hun blev inddraget i handleplanerne for datteren, samt inddraget ved møder med psykiateren, hvilket gjorde at alle havde samme tilgang i måden som de skulle forholde sig til datteren på. En anden pårørende italesatte at Lundekollektivet holdte familiesessioner, hvor det var dynamikken mellem datteren og familien, der var under lup. Dette ser han som en anerkendelse af at problemet ikke kun eksisterer for datteren, men at familiestrukturerne også var en af de elementer, der måtte heles og tænkes anderledes, for at hans datter kunne få det bedre.

De pårørende blev spurgt om, hvad Lundekollektivet gør anderledes end andre dele af behandlingssystemet de pårørende ellers har haft kontakt med. Her lægges der særligt vægt på, at Lundekollektivet har fokus på at forstå de unges problemer, og undersøger hvordan de kan hjælpe dem. Der italesættes en nysgerrighed, hvor Lundekollektivet ikke på forhånd definerer, hvad de kan og ikke kan. Dette opleves som en kontrast til det rigide system de pårørende ellers har stiftet bekendtskab med, specielt i mødet med psykiatrien, hvor der tages udgangspunkt i meget faste målgruppebeskrivelser og definitioner af de unges adfærd og problemer, hvilket de unge skal passe indenfor, før at de kan modtage en (forud)bestemt behandling.

Supervision, dialog og refleksion

I den indledende frase først i afsnittet står det beskrevet, hvordan der i det indsamlet materiale er stor enighed om at Lundekollektivets kvalitet bl.a. består i at skabe en fast og klar struktur med faste rutiner samt at kunne levere nærværende og individuelle behandlingsforløb, hvor der er plads til at tage meget forskellige individuelle behov. Denne sondring mellem en klar struktur, og samtidig at tage højde for den enkelte unges ønsker og behov, har de samarbejdspartnere vi har talt med indtil videre også identificeret som et kvalitetsparameter, plus at det blev et centralt tema i gruppeinterviewet med de to personaler. Her nævnes Lundekollektivets supervisionskultur som værende et vigtigt element. Supervisionskulturen skal ikke kun forstås som den eksterne supervision, der gennemføres med eksterne psykologer, men også Lundekollektivets daglige sparring.

Samarbejdspartnerne italesætter en refleksiv kultur, hvor medarbejdere og ledere ofte er i tæt dialog om, hvordan personalet kan tackle beboernes problemer anderledes, hvis der opleves at være udfordringer. Denne kultur italesættes som værende særligt tilstede i Lundekollektivet, pga. af flere forhold:

- Personalegruppens størrelse. En mindre gruppe bestående af i alt 12 personer (inklusive vikarer) og to ledere.
- At personalet og lederne har supervision sammen, der skaber muligheder for at lade supervisionen fortsætte internt mellem leder og personale efter den eksterne supervision har fundet sted.
- Ledere der har psykologbaggrund, der kan give umiddelbar og direkte sparring til det pædagogiske personale, når der er behov for det.

UNDERSØGELSENS FUND I FORHOLD TIL ANDEN FORSKNING

Dele af undersøgelsens foreløbige resultater kan relateres til anden forskning om, hvad der vurderes som kvalitet i socialt, socialpædagogisk og terapeutisk arbejde. Eksempelvis understregede flere af de interviewede beboere personalets evne til at være opmærksomme, have forståelse for deres problemer og skabe en god stemning som vigtige elementer ved deres oplevelse af kvalitet. Dette understøttes også af forskningen om relationer mellem behandler og borgere, hvor det at indgå i relationer, og i de handlinger den specifikke relation tillader, ofte er udtryk for nogle egenskaber, hvor personalet via generel indlevelsesevne og omsorg forsøger at skabe forandringer, hvilket vurderes som et særligt centralt element ved arbejdet med udsatte (Kendrick, 2013; Long & Wodarski, 2010; Hansen, 2009; Hingley-Jones & Mandin, 2007; Gaia, 2006; Ribner & Knei-Paz, 2002). Undersøgelsen giver på nuværende tidspunkt indikationer på, at forældresamarbejdet er en af de vigtige elementer ved Lundekollektivets kvalitet, hvilket der ligeledes kan findes belæg for i nyere forskning, hvor der fokuseres på beboernes sociale kapital, hvorfor det i høj grad også drejer sig om forældrearbejde, samspil mellem forskellige andre aktører og ikke mindst at se på de ressourcer de unge udsatte har at trække på, som vigtige elementer i forhold til at skabe positive resultater (Bagger m.fl. 2016, Mølholt m.fl. 2012, Yen m.fl. 2009). Undersøgelsen adresserer også de nuværende beboers fokus på hjemlige omgivelser som værende en vigtig faktor for kvalitet, hvilket også findes i andre publikationer, der behandler anbragtes egne vurderinger af kvalitet (Ottosen mfl. 2014, Aagerup 2013). Sidst adresseres der af tidligere pårørende, nuværende medarbejdere og Lundekollektivets samarbejdspartnere, at Lundekollektivets refleksive kultur er med til at skabe kvalitet i og med at personalet forholder sig til, hvordan beboerens problemer udvikler sig, og forholder sig til, hvad man som personale kan gøre for at skubbe udviklingen hen i den 'rigtige' retning. At forholde sig refleksivt til borgeres problemer og til den faglige indsats som et element i kvalitet i arbejdet med udsatte, understøttes af dele af både international og national forskning, der vægter refleksion som værende betydningsfuld for at kunne frembringe gode resultater (Ruch 2005, Ottosen mfl. 2014).

KONKLUDERENDE PERSPEKTIVER

Delundersøgelsen har indtil videre givet gode indikationer på, hvordan Lundekollektivet skaber en struktur om den enkelte unge, hvori der er plads til at fokusere på de konkrete ønsker og behov den unge har, og at gøre disse ønsker og behov centrale i behandlingsarbejdet. Dette omhandler bl.a. *at gøre den unge aktiv i egen behandling, hjemlige omgivelser, tæt kontakt med forældre og pårørende og en stærk faglig supervisions-og refleksionskultur.*

I alle seks gennemførte interview med de tidligere pårørende til de unge, der har boet i Lundekollektivet italesættes det, at Lundekollektivets særlige indsats har haft afgørende positiv betydning for de nu tidligere beboers uddannelse, beskæftigelse og psykiske velvære.

Nærværende delrapport skal opfattes som en indikator for undersøgelsens generelle temaer, og er ikke en 1:1 korrelation mellem de identificerede temaer og undersøgelsens endelige konklusioner. Det skal understreges at temaerne og konklusionerne på nuværende tidspunkt er meget overordnede, og at disse skal undersøges op imod de sidste to undersøgelselementer, der gennemføres henover efteråret og vinteren 2018, før undersøgelsen endeligt kan komme med valide konklusioner og resultater.

LITTERATUR

- Aagerup, L. (2013): "Kvalitet og udvikling i socialpædagogisk arbejde med anbragte unge" Ph.D.-afhandling ved Institut for Sociologi og Socialt arbejde. Aalborg Universitet
- Bagger, S. m.fl. (2016): "Anbragte børns skolegang på intern skole" SFI, 16:21
- Davis, J. M. (1998): "Understanding The Meanings of Children: A Reflexive Process" *Children & Society* 12: 325-335.
- Delanty, G. (2000): "Citizenship in a Global Age" Open University Press.
- Delanty, G. (2002): "Two Conceptions of Cultural Citizenship: A review of Recent Literature on Culture and Citizenship" *The Global Review of Ethnopolitics* 1(3): 60-66.
- Delanty, G. (2003): "Citizenship as a learning process: disciplinary citizenship vs. cultural citizenship" *International Journal of Lifelong Education* 22(6): 597-605.
- Gaia, d. L. (2006): "A sociological concept of client trust" in *Current Sociology*, vol. 54(4), p. 549-564.
- Gallager, L & M. Gallager (2008): "Methodological immaturity in childhood research? Thinking through 'partipatory methods'" *Childhood* 15(4): 499-516
- Hastrup, K. (1992): "Det antropologiske projekt - om forbløffelse" København, Gyldendal.
- Hansen, J. H. (2009): "Socialpædagogen – Identitet og faglighed" Hans Reitzels forlag: København.
- Hingley-Jones, H & P. Mandin (2007): "'Getting to the root of problems': The role of systemic ideas in helping social work students to develop relationship-based practice" in *Journal of Social Work Practice*, vol. 21(2), p. 177-191.
- Kaaber, N. (ed.) (2005): "Inclusive Citizenship: Meanings and Expressions". London: Zed Books.
- Kendrick, A. (2013): "Relations, relationships and relatedness: residential child care and the family metaphor" in *Child and Family Social Work* 2013, 18, pp 77-86
- Kierkegaard, S. (1859): "Brudstykker af en ligefrem Meddelelse"
- KL & LOS (2000) 'Kvalitet i anbringelsen – samarbejdet mellem kommuner og opholdssteder' KL & LOS.
- Long, K., & Wodarski, J. S. (2010): "The importance of education, understanding, and empirical research in social work: The nuts and bolts of the business" in *Journal of Evidence-Based Social Work*, vol. 7(3), p. 173-199
- Ribner, D. S., & Knei-Paz, C. (2002): "Client's view of a successful helping relationship" in *Social Work*, vol. 47(4), p. 379-87.
- Lister, R. (2007): "Inclusive Citizenship: Realizing the Potential". *Citizenship Studies* 11 (1): 49-61
- Mølholt, A. m.fl. (2012): "Efterværn for tidligere anbragte unge" SFI, 12:04
- Ottosen, M.H: m.fl. (2015): "ANBRAGTE BØRN OG UNGES TRIVSEL 2014" SFI, 15:01
- Ribner, D. S., & Knei-Paz, C. (2002): "Client's view of a successful helping relationship" in *Social Work*, vol. 47(4), p. 379-87.
- Ruch, G. (2005): "Relationship-based practice and reflective practice: holistic approaches to contemporary child care social work" i *Child and Family Social Work* 2005, 10, pp 111-123

- Vygotsky, L. (1978): *“Mind in Society – the development of higher psychological process”* Udgave 12. Harvard University Press.
- Vinnerljung, B. m.fl. (2005): “Educational Attainments of Former Child Welfare Clients – a Swedish National Cohort Study” *International Journal of Social Welfare* 14(4): 265-276.
- Warming, H. (2011): “Children’s participation and citizenship in a global age: Empowerment, tokenism or discriminatory disciplining?” *Social Work & Society*, 9 (1): 119-134.
- Yen, I. H. m.fl. (2009): “From Homeless to Hopeless and Healthless? The Health Impacts of Housing Challenges Among Former Foster Care Youth Transitioning to Adulthood in California” *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing*, 32(2):77-93.